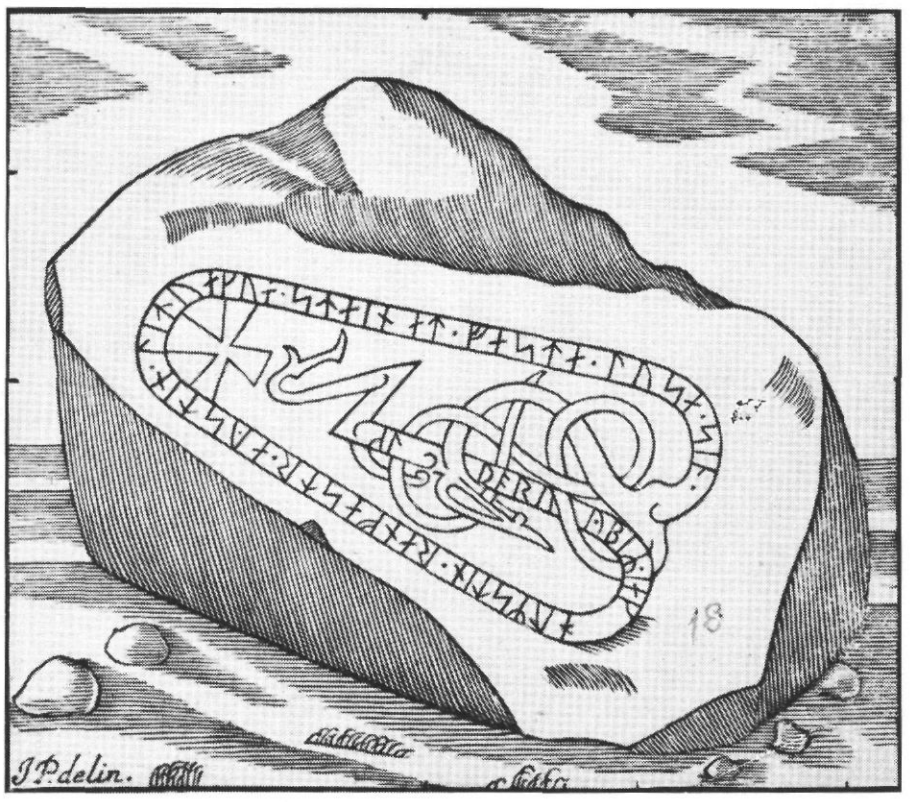

Fig. 167. U 168. Björkeby, Ö. Ryds sn. Efter B 222.

-ian- på adj.-stammen *laus-*; det skulle alltså kunna återge antingen (ack.) *lausa* eller *løysa*. Något sådant ord med betydelsen 'frigiven' finns emellertid icke f. ö. belagt i de nordiska fornspråken, och tolkningen är därför givetvis i hög grad osäker.

Om namnet *Holmstæinn* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 105, om *Ragnfastr* och *Fasti* s. 100.

169. Björkeby, Ö. Ryds sn.

Pl. 110.

Litteratur: Handlingar i ATA.

Runstenen påträffades år 1937 i en gammal grund, som upptäckts vid grävning för källare, o. 75 m. SÖ om mangårdsbyggnaden i Björkeby. Stenen stod som portsten med den ristade ytan vänd inåt jordvallen. Den har nu blivit rest i närheten av fyndplatsen.

Grårandig gnejsgranit med hårda kvartskristaller. Höjd 1,75 m., bredd 0,85 m. Stenen är avslagen upptill och längs v. sidan, varigenom en stor del av inskriften har gått förlorad. Ristningen är grund med fina linjer. Den är tämligen väl bevarad.

Inskrift:

ulmstin × i ruþi × urm - . . . ṭin × þina × iftiʀ × frustin × sun sin × uk + iftiʀ × uku + my sina ×
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Holmstæinn i Riuði, Orm- . . . [s]tæin þenna æftiʀ Frøystæin, sun sinn, ok æftiʀ ungu møy sina.

»Holmsten i Ryd, Orm- . . . denna sten efter Frösten, sin son, och efter sin unga dotter.»

Till läsningen: Icke stungna äro 6, 18, 21, 24, 34, 40, 44 **i**, 10, 31 **u**, 50 **k**. Däremot är tydligt stunget 53 **y**. Övre delen av 13—15 är borta, men alla tre runorna äro fullt säkra. Det följande kan vara **u**, men möjligen också t. ex. **il**.

13—15 **urm** är utan tvivel början av ett namn. Det kan vara gen. av mansnamnet *Ormulfʀ*: »Holmsten i Ryd, Ormulvs son» e. dyl. Det kan även vara kvinnonamnet *Orm(h)ildr*: »Holmsten i Ryd (och) Ormhild, de läto resa denna sten . . .»

Om namnet *Holmstæinn* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 105, om *Frøystæinn* ib. s. 75.

Av ortnamnet (Östra) *Ryd* finnas följande äldre belägg i medeltida urkunder: (dat.) *Riudboaskiplagi* SD 1, s. 570 (1281) or., *de Ridhum* SD 2, s. 265 (1298), avskr. (osäkert ex.), *ryd* ib. s. 531 (1308) avskr., *de rydh* SD 3, s. 148 (1314, Reg. eccl. Ups.), *ecclesiam rydh* ib. s. 220 (1315) or., *riudh* ib. s. 428, 430 (1302—19, Reg. eccl. Ups.), *riwdh* SD 4, s. 192 (1331, Reg. eccl. Ups.), *rydh* ib. s. 457 (1335) or., *de rydh* SD 5, s. 237 (1343, Reg. eccl. Ups.), *riud* ib. s. 322, *riudh* s. 323 (1344, Reg. eccl. Ups.). Det förefaller av detta material att döma sannolikt, att namnets ursprungliga form har varit *Riudh*. Jfr S. Olsson Nordberg, *Fornsvenskan i våra latinska originaldiplom före 1300* (1926), s. 199. Man måste i så fall antaga, att ristaren av U 169 har uteglömt ett **i**, måhända föranledd av det strax föregående **i : i ruþi** i stället för **i riuþi**.

170. Bogesund, Ö. Ryds sn.

Litteratur: B 223, L 642, 1411. O. Verelius, Hervarar saga (1672), s. 101; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 46; P. Dijkman, Historiske Anmärckningar (1723), s. 17, 82, 124; O. Celsius, SR 1, s. 258, 2 s. 597; N. R. Brocman, Sagan om Ingwar Widtfarne (1762), s. 220; J. G. Liljegren, Runlära (1832), s. 123; UFT h. 7 (1878), s. 73; G. Stephens, ONRM 2, s. 813 f.; E. Brate, Sverges runinskrifter (1922), s. 80, 122, Svenska runristare (1925), s. 86; O. von Friesen, Runorna (1933), s. 170, i Namn och Bygd 18 (1930) s. 99.

Avbildningar: Teckning av okänd, bilagd ett brev från J. Hadorph till M. G. de la Gardie den 10 april 1668 (Riksarkivet); Peringskiöld, träsnitt (i Monumenta och B 223).

Runstenen, som numera är försvunnen, fanns enligt Peringskiöld (*Monumenta* 3) »Wid Bogesundz bryggia i Ry Sochn och Danary Skepzlag». Den tycks ha stått i närheten av ett gravfält. Stenen var redan sprucken i flera delar, och den har troligen ganska snart fallit sönder. Även inskriften var flerstädes skadad.

Inskrift (enligt B 223):

: kuni · auk · asa · litu · raisa · sta - - þina · auk · hualf · iftiʀ · akn - - un sin an . . . auþr · i akru ·
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

a - - ʀ · krafin · i · kirikiu · karþi · fastulfʀ · risti · runaʀ · kuin · raisti · stainhal þisa ·
65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125

Gunni ok Asa letu ræisa stæin þenna ok hvalf æftiʀ [Øynd, s]un sinn. Hann [varð d]auðr i Æikrøy(?). *[Hann eʀ] grafinn i kirkiugarði. Fastulfʀ risti runaʀ. [Gunni] ræisti stæinhall þessa.*

»Gunne och Åsa läto resa denna sten och valv efter Önd(?), sin son. Han dog på Ekerö(?). Han är begraven på kyrkogården. Fastulv ristade runorna. Gunne reste denna stenhäll.»

Till läsningen: Efter 42—44 **akn** är inskriften skadad; sannolikt ha här funnits två runor. Närmast före 47 **u** har stått ett **s**. 43 **k** torde vara fel för **u**, och namnet sålunda **a**[**u**]**n**[**t**] *Øynd*. L 642 supplerar **aknaʀ**, vilket knappast kan ha fått plats. Efter 48 **n** ett rakt streck, som emellertid torde vara ornament, ej runa. Efter 53 **n** är runslingan förstörd på ett stycke, där 4 à 5 runor kunna ha haft plats. Närmast framför 54—57 **auþr** har givetvis stått ett **t**. Efter 63 **a** finnes svagt antytt övre delen av ett **n**. Sedan är stenytan skadad, men framför 66 **ʀ** synes nedre delen av en hst, sannolikt **i**.

104—107 **kuin** är otvivelaktigt en felristning (eller möjligen en felteckning av Peringskiöld) för **kuni**.